

Pol To Filipai Sios Leni Rumbwero Chengi

¹ Sini Pol hima pi Timoti, Kurais Jisas tau ra himache, woro Filipai ko pe himiyama hurahama le Kurais Jisas ni sembe hasini sirinandau hima lenga, sios aulindau hima lenga, e, ele Gotri tau randau himache lenga do chengi kunu ni si kaindau.

² Woro nui Yapai Gotri ga nui Apukolaka ri Jisas Kurais ga findo kunu keke woni fi sembe wahapi ti o kunu fi hasikonda.

Pol Gotri ni wese'aro

³ Ani kunu ni ani hambwandau gisi hinga tinda ete Gotri ni kunu keke a wese'andau.

⁴ Ani kunu keke Gotri ni ani uchahambwandau gisi hinga tinda ete, eripe'aripe tinga rini ni ani uchahambwandau.

⁵ Hinde wowani, metengei naha Gotri mwanji kipe tau ku ani okularo gisi ki ku ambwesini o tau numbwa funda ku ra ra ku ta tani apa ya o ete ku randa.

⁶ Woro ani ka tini sembe mwe naha ani hasindau: Gotri kunu ki tau kipe naha rasaini ri raro ti, o ete ri ra rawa i ini Jisas Kurais gisi rihi kumbwa o ambwekonda.

⁷ Woro ka inaka hinga ti kunu ni ani hambwandau ti kipe naha. Hinde wowani, kunu tinda ete kalapus ki do a dau gisi tiki, e, Gotri mwanji kipe tini a bwarakarani mwanji mu mwe tini a mekundaro gisi okwe ani ga funda ku etisini do

Gotri hima keke wo tau ni ku randawani inaka ahi tiki kunu na ha ni ete ani hambwandau.

⁸ Gotri miya na ha ki mwanji mwe na ha o kunu a sawenda: Kurais Jisas i hima keke wo sumbu ti ani ki sukawani kunu ani hei kinani a wofundau.

⁹ Wondani ani kunu keke Gotri ni ka hinga ani uchahambwandau: O kui hima keke wo sumbu ti hambwa mwe na ha tinga kipe na ha kilindau sumbu tinga kunu ki omwesika na ha sa sukwa sukwa inda.

¹⁰ Wondawa apa ele sumbu nindo ki sumbu kipe na ha tini ku kilisini o ku hambwakonda, wosiwa Kurais ri gisi ki kunu apa kipe na ha halayasini ku da ki.

¹¹ Wosiwa Jisas Kurais kumbwa tandau sumbu kipe ti kunu ki ete talesiwa ku dasiwa o sumbu to Gotri ni hi omwesika na ha rini hasiwa hi rihi tini ku rasainda ki.

Pol kalapus ki ri doro ti, Gotri mwanji kipe tau ni ri okularo

¹² Ai hiparakambwe le, ka tini ma ku hambwa: Do ani ki sukwaro sumbu ti, Gotri mwanji kipe ni bwano tau tini ichaki nambwe, mina. Oti nimba ri mwanji kipe ti omwesika i kinani ani wosiro.

¹³ Woro king Sisa aka tini aulindau au anaye hima lenga, e, hima ba fwele okwe wundo kala-pus ki Kurais hi ti keke a dau ti wu hambwasindau.

¹⁴ Woro apa Apukolaka ni sembe haro hiparakambwe miyafu na ha kalapus ki a dau keke wunu sembe ha sumbu wuhi ti kwambu tiki wu etisindau. Wondani aki sumbu ti wu

hanja'aisini Gotri mwanji ti kwambu naha ki wu bwandau.

¹⁵ Mwe naha, hima fwele ai hi ti keke sembe amwaka wu ani andawani, hi ahi tini wu rakai kinani Kurais mwanji tini wu bwandau. Woro hima fwele wunu inaka kipe naha ki Kurais mwanji tini wu bwandau.

¹⁶ Kale inaka kipe ki Kurais mwanji bwandau hima le wunu wu hambwandau, ani do a dau ti Gotri ri mwanji mu mwe tini amwei a meku kinani ri ani esisiwani a dau. Wondani wunu ani keke wu woni ai wa tiki Gotri mwanji kipe ni ele wu bwanda.

¹⁷ Woro hima ba fwele wui hi tini omwesika rasai kinani Kurais mwanji ti wu bwandau. O tau hinga wu randau ti, inaka kipe wu hambwasini wu randa nambwe. Mina. Wunu do kalapus ki a dawani nomo gamwe tinga wu ani ai ha ki wu bwandau.

¹⁸ Woro sa biya apu da. Ele sumbu hinga wu wosindau ti, nimba gambo'o, mwe naha'a, oti Kurais mwanji tumbwa wu bwandau. Woro o keke ani eripendau. Mwe naha, ani eripe'aripe ahi ti sumbwe naha ki ani eripekondau.

Ani hano'o, a dano'o, Kurais ga ete a dau

¹⁹ Ani ka tini ani hambwasindau: Kunu ani okula ki Gotri ni ku uchahambwandawani Jisas Kurais ri Himamwale kipe okwe ete ani okulandau. O keke ka sumbu hinga ani ki sukwaro ti, Gotri ani okulasiwa kipe tumbwa o a dakonda.

²⁰ Ani ai okokona naha ti, e, a wosi kinani gisi gisi inaka au ani saindau sumbu ti ka hinga: Ani apa Kurais keke huruhumba ani hei hinga, mina.

Ani ani aki hinga Gotri mwanji ti imbihumbwa a wosindaro hingambwa apa okwe o hingambwa amwei naha a sawendani, sumbwe a dano'o ani hano, ele sumbu hinga ai hima tape ki a wosindau ti Kurais ri hi numbwa ete a rasainda ki.

²¹ Ei, inaka ahi ki ka hinga ani hambwandau: Ani ha nambwe sumbwe a dawa, oti Kurais ga ete a dau. E, ani hawa oti mwa'ambwe kipe naha ti a toro sindau.

²² Woro sumbwe ete a dawa himiyama hurahama miyafu naha wunu ani okulakondau. O keke so numbo ni a sirinano, ani a hikisandau.

²³ E, ka numbo fisi hinga inaka ahi ki ani hambwandau. Ani ai okokona ti do nuwe ani andosini ani ini Kurais ga funda a da ki. O sumbu to funda ete dikisindau.

²⁴ Woro do nuwe ki ete a dani kunu ani okulano sumbu ti kunu keke funda kipe naha.

²⁵ Ani o sumbu hinga ni sembe kwambu naha ki ani hasini ani hambwandau, ani kunu ga ete a dani kui sembe ha sumbu ti kwambu tiki ku etisini ku eripe kinani tau a rani kunu ani okulandano.

²⁶ O hinga ti nawa, kunu tambwa ani ai takonda, wowa ani keke ku eripeni Jisas Kurais hi ti wu rasai ki.

Filipai pe sembe ha hima le Pol ga kwambu ki wu etisini au ti sa wu anaye

²⁷ Woro kui ichi'ucha ti, Kurais mwanji kipe ti sawero hingambwa naha ma ku ichi'ucha. Wondawa a tani kunu ani heino'o, nimba mwanji suwa tumbwa a mendino, ani ai okokona ti, kunu sembe funda naha ki ku owesini inaka funda naha ki ku hambwasini Gotri mwanji kipe ni

sembe handau sumbu ti omwesika i kinani tau kwambu ku randa ki.

²⁸ Ani ai okokona ti, ele kui miho hima sumbu fwele kunu wosiwa ku aki nambwe ku da ki. E, ku aki nambwe kwambu tiki ku etiwa, ka sumbu hinga tini o ku mekusikonda: Wunu wu raiwa walambé na ha fiya wunu ikondau. Wondawa kunu ku dikiwa Gotri ai kunu ra'aikonda. Woro ele sumbu hinga tinda Gotri kumbwa sukwandau.

²⁹ Gotri Kurais tau tini ku ra kinani sumbu kipe na ha tini kunu ri haro. Woro Kurais ni sembe ku handau sumbu numbwa kunu ri ha nambwe. Mina. Ri hi ti keke amwaka ku mendino sumbu ti okwe kunu ri haro.

³⁰ E, imbihumbwa kui miyache ki ku ani heindawani au ti ani anayendaro, woro apa ku ai mendiwani ani o au ete ani anayendau. Kunu okwe o au funda numbwa nu anaye ki ani ga funda ku etisini dau.

2

Hi nuhi ti ma rakaisini hiparakambwe le keke ma wowa nu wo

¹ Ani hambwawani kui sembe tiki Kurais kwambu omwesika ti ku torosindau. E, Kurais hima keke wo sumbu ti ku torosini sembe wahapi tiki ku dau. Ani hambwawani kunu Gotri Himamwale kipe ga sembe funda ku owesini ku ichi'uchandau. E, kunu sembe kuhi ti ele hima keke ku woni wunu ni ku okulandau.

² O keke kale sumbu ma ku ani wosiwa eripe'aripe sumbu ti ai sembe ki sukwani sa tale. Kunu inaka funda na ha ma ku hambwandani hima keke wo sumbu ti o hingambwa ma ku

torosi. Wondani kunu sembe funda naha ki ku owesini tau funda numbwa ma ku randa.

³ Kunu apa kunjenga ku hambwandani gamboni hi kuhi tini ku rasainda kei. Mina. Kunu ele hima i tako tokwe ma ku dasini ele hima ni kunu ni dikindau hima hinga ma ku hambwa.

⁴ Wondani kui mwa'ambwe naha tumbwa apa ku aulinda kei. Mina. Ele biya hima i mwa'ambwe okwe ma ku aulindani ku da.

Kurais rinjenga hi rihi ti ri rakaisiwani Gotri hi rihi ai rasairo

⁵ Kunu kui inaka ti Kurais Jissas torosiro inaka hingambwa ma ku torosini ku da.

⁶ Rini Gotri mwe naha ri daro, woro rini Gotri mwe naha ri daro sumbu ni ete ri toronambusi kinani ri hambwa nambwe.

⁷ Mina. Rini o inaka hinga ri hanja'aisini hima minde hinga ri sirani nimba hima fori tau ra himache hinga naha ri daro.

⁸ E, hima le rini wu heiwanu rini hima minde naha ri daro. Wosini rinjenga ri hi tini ri rakaisini Gotri inaka tumbwa ri sirina na i ini ya ri ha, mwe naha me yapweke tiki ya ri ha to.

⁹ O sumbu hinga ri wosiro ti keke, Gotri rini rasaini kaumbwa naha rini owesindau. Wosini hi foti Gotri rini haro ti, ele biya hi ba fwele hinga ni dikiro.

¹⁰ Jisas ni ka hi hinga ri haro ti, hewen ki dau hima lenga nuwe ki dau hima lenga, e, nuwe ki tiki dau hima lenga wunu tinda ete tatumbu wu ombungwesini

¹¹ ka mwanji hinga ni amwei wu sawe ki: “Jisas Kurais rini Apukolaka,” wosiwa ri Yapai Gotri hi ti wu rasainda ki.

Nunu hi hinga okundani ele hima nindo ki ma dawa nu da

12 O hinga ti keke, ai nau le, imbihumbwa ai mwanji tini ete ku sirinandaro hinga, apa okwe o hingambwa ya ma ku sirinanda. Do mwanji kunu a sawendau ti, ani kunu ga a dawambwa o tau hinga ku rano ti, mina. Ani apa kunu ani andosini a dau ti, kunu o sumbu hinga ete ma ku sirinanda. Wosini Gotri kunu ai ri ra'airo sumbu ni ku hambwandani ku akitiwotindani ka ri otokunasiro mwa'ambwe ti ku toro kinani tau kwambu tiki ma ku randa.

13 Ka nu hambwanda: Gotri kui nindo naha ki tau ti o randa. Wondani rindo kui inaka ti yeni rasaindawani ri okokona hingambwa ku sirinani ele ri tau o ku randa.

14 Ele tau hinga ku randa kinawa, sembe enge tinga mwanji miyafo bwandau sumbu tinga anangiya sumbu tinga ma ete ku hara'aisini tau ti ma ku ra.

15-16 O sumbu hinga tini ku sirinawa, apa kunu kapwa sumbu nambwe kipe na ha tumbwa ku dani Gotri mwanji tini sawesiya'aini ele kapwa numbo ki ichi'uchani kapwa sumbu tumbwa wosindau do nuwe pe hima lei nindo ki Gotri che mwe na ha ku dasini kapwa mwa'ambwe fo kunu ki da nambwe ku dano. Wondani himamwale chele mwanji tumbwa ku toronambusini ele nuwe pe hima lei wui nindo ki hi fotito okundau hinga ku okundani ku dano. O sumbu hinga ku wosindawa Kurais ri gisi tawa kunu na ha ni nimba ani eripe'aripendano. Hinde wowani, kui nindo ki o tau a raro ti, talihapa ahi ti nimba a fuchi nambwe na ha.

17 Sembe ha sumbu kuhi ti, angu'omwe tini Gotri ni handau hinga ku handau. Woro fi ahi ti o angu'omwe tengenye ki waini uku tini dawehenandau hinga wu ani dawehenawa, sa biya wu wosinda, ani nimba ani eripe'aripekondau. Mwe mwe naaha, ani kunu ga funda nu eripe'aripekondau.

18 Woro kunu okwe o hingambwa ma ku eripenda. Kunu ani ga ma funda ku eripewa nu eripe.

Timoti mwanji

19 Woro nui Apukolaka Jisas ri okokona ti nawa, kamindache naha Timoti kunu tambwa a rumbwewa o ikonda. Wosini ri ai tani ku dau numbo hinga ri ani sawehambwawa ani eripekonda.

20 Ani ga inaka funda hambwandau hima fori Timoti dau hinga ri da nambwe. Inaka rihi ti kunu ni ri okula kinani ete ri hambwandau.

21 Hima miyafu naha wui mwa'ambwe tunumbwa wu enependani Jisas Kurais tau ti kipe naha wu enepesini wu randa nambwe.

22 Woro kunu Timoti ni ku hambwasindau, rini hima kipe naha, tau kipe naha ri randau. Rini che leto yapai ni okulani tau randau hinga Gotri mwanji kipe bwandau tau ti o hinga naha ri ani okulani si randaro.

23 E, ani ki sukwano sumbu ti tinda wu ani sawehambwawa a mendini metengei naha rini a rumbwewa kunu tambwa ri i ki.

24 Ani sembe kwambu ki ani hasini ani hambwandau. Apukolaka numbo fo ri ani mekusiwa gisi miyafu i hinga ani okwe kunu tambwa a ta ki.

Epafirotaitas mwanji

²⁵ Ani Epafirotaitas ni kunu tambwa a rumbwewa ri i ki inaka ahi ki kwambu ki ani hambwandau. Rini nui hiparakambwe fo, rini ga ani ga tau funda si randani o au ki si anayendau. Imbihumbwa ka ani ni ku okula ki rini ku rumbwewani ani tambwa ri tasini rindo ani okulandau.

²⁶ Rini sembe rihi ti kunu ri hei kinani ri ichakandau. Woro sembe nomo rihi foti siki ri woro mwanji ti ku mendiro ti keke sembe nomo ri andau.

²⁷ Mwe naha, imbihumbwa siki laka ri woni kamindache naha ya ri hakoro. Wowani Gotri to rini keke ri woro. Woro Gotri rini kekembwa ri wo nambwe. Mina. Ani okwe ani keke ri woni ani okulawani ele nomo omwesika fonga ai ani ki sukwa nambwe.

²⁸ O keke aichefundari rini ni kunu tambwa ani ai a rumbwewa ri iwa rini ku heini ku eripe ki. Wowa ani okwe nomo ti kamindache naha hinga sa i.

²⁹ Woro ri iwa rini ku heikoni ku eripeni Apuko-laka hi tiki ma rini ku rakaru. Ete na hima miya hinga ni ri hi tini ya ma ku rasai.

³⁰ Hinde wowani, kamindache naha, Kurais tau ti keke ya ri hakoro. Rini gamweche ri ri da muningi hinga ri hambwa nambwe. Mina. Rini kunu ni ka hinga ri hambwafuni, apa kunu hinde ku ani okula kumbwa, o keke kui wa ti rindo o tau hinga ri raro.

3

Kurais ni sembe haro hima ni Gotri hima kipe na ha wunu naro

¹ Ai hiparakambwe le, mwanji jipe ahi ti ka hinga a sawenda: Kunu Apukolaka ki ma nimba ku eripe'aripendani ma ku da. Kale mwanji hinga kunu ni ani ai a kaino ti sembe nomo hinde ani a kumbwa. Ele mwanji hinga nimba kunu ni okulandau.

² Kunu kale kapwa hima kapwa asa to wosindau sumbu hinga ni wosindau hima keke ma ku hambwafwa'aisini ku da. Kunu kale hima, hima tape kupu tumbwa kutondau hima le keke ku hambwafwa'aisini ku da.

³ Nunu nundombwa na ha hima tape kupu kuto sumbu mu mwe ti nunu ki ya da. Nunu Gotri Himamwale ki Gotri ni nu lotu wondani Kura is Jisas hi tini ya nu rasainda. Nunu hima wosiro mwa'ambwe to nunu okula kinani o tini sembe nu handa nambwe.

⁴ Woro ani o sumbu hinga ni ani okokonapo, ani okwe numbo chele. E, hima fwele wu hambwawa, wunu hima hi rasai mwa'ambwe miyafu wu torosindau, wowa ando wunu ni a dikisini miyafu na ha a torosindau.

⁵ E, ani nuwai ani rasiwani gisi tapa'angi hatachi namili iwani lo mwanji ni norukweni sirinani hima tape kupu ti wu ani kutoro hima. Ani Isurel hima kupu fo, ai atei Benesamin ki sukwaro. Ani Hipuru mwanji tinga Hipuru sumbu tinga funda ete a torosindau. Ani Farisi hima fo hinga a dasini lo mwanji na ha tumbwa a sirinandaro hima.

⁶ Wosini ando Gotri tau tini kwambu na ha ki ani etisini a randani sios pe hima leni walambé sumbu wunu a wosindaro. Woro hima le o lo mwanji tini sirinandau sumbu ahi tini wu kiliwa

apa ani mwanji nambwe naha.

⁷ Woro ani Kurais ni ani hambwakoni, ele sumbu hinga tinda ete, ele ki hi omwesika naha a tororo ti, apa mina, ele ni tikisapu hinga ani hambwandau.

⁸ Woro Juta hima kupu lei sumbu ele tumbwa, mina. Ani ele mwa'ambwe hinga tinda ete, ai Apukolaka Jissas Kurais ni ani hambwandau sumbu kipe naha keke, ele ni tikisapu hinga ani hambwandau. Ani Kurais sumbu tini a torokoni ele biya sumbu hinga tinda ete gumwa tokwe ete a rawakasini ele ni tikisapu hinga ani hambwandau. Ani Kurais numbwa a toronambusi ki.

⁹ Wosini rini ga ete a da ki. Ani lo mwanji tini sirinawa o ki hima kipe naha wu ani nano sumbu ti a diyahasindau. Ani ai okokona ti, hima kipe naha ani nano sumbu ti ka hinga keke: Kurais ni sembe ani haro ti keke, Gotri to hima kipe naha ri ani nano.

¹⁰ Ani Kurais ni mwe naha ani hambwasini ri ai sairo kwambu rihi okwe mwe naha ani hambwa ki. Ani rini ga funda si etisini amwaka funda si mendini ri inaka hinga a torosini me yapweke tiki ri haro sumbu hingambwa a sirina ki.

¹¹ O sumbu hinga a wosindani ete a nikisindau, ani okwe matimat ki ani ai a saino sumbu tini.

Pol ambwe rihi ki ri ambwe ki kwambu naha ki ri namandau

¹² Woro ani ka hinga ani hambwanda nambwe: Ani Kurais sumbu hinga tinda a toronambusiwani ani ki funda ete talesindau. Mina. Ani o sumbu ni Kurais to ani keke ri toronambusini ri daro hingambwa ani okwe o hingambwa a toronambusi ki a wondau.

¹³ Ai hiparakambwe le, ani o sumbu hinga ti a toronamburo hinga ani hambwanda nambwe. Ani inaka funda na ha ri ya ani hambwanda. Ele imbihumbwa pe inaka ti ani hanja'aisini ichai sukwano mwa'ambwe tini a toro ki tau kwambu na ha ki a randau.

¹⁴ Ani a namandau bomo ti, a namani ani ini ambwe tiki ani ambwesini o hi kipe na ha a toro ki. Hi mwe ti ka hinga: Kurais Jisas ri ani okularo keke Gotri ani uchawa hewen ko ki a raruni a dakondau.

¹⁵ Woro nui inaka ti hima laka tini wakuropa na ha nawa, do a sawendau mwanji ti inaka na ha tiki ma ku owesi. E, kunu inaka ba fo hinga ku hambwandawa Gotri to o kui inaka ti o ri wonorukwekonda.

¹⁶ Woro nunu nu torosiro sumbu tinga hambwa tinga ete ma nu toronambusini nu da.

¹⁷ Ai hiparakambwe le, kunu tinda ete ai sumbu hinga tumbwa ya ma ku sirina. Wondani kunu a mekusiro sumbu hinga ni sirinandau hima leni ku misindani ma wunu ku sirina.

¹⁸ Numbo miyafu ka mwanji numbwa kunu a sawendaro ti, apa meri'uku ani sikandawani ya kunu ani ai a sawendau. E, hima miyafu na ha me yapweke tiki haro Kurais ni wu omwemendindau.

¹⁹ Wunu wui hima tape okokona tini wui gotri hinga na ha wu hambwandau. Wunu ele huruhumba tinga dau sumbu ambwe sumbu ambwe leni wu eripendau. Wondani nuwe pe mwa'ambwe tumbwa wu hambwandau. Woro ele hima kapwa hi tiki fiya wu rai sindau.

²⁰ Woro nunu hewen ko pe himiyama hurahama. Wosini nunu nui Apukolaka Jisas Kurais ri ai tani nunu ri rani hewen ko ki nunu ri ra'aino tini nu nikisindau.

²¹ Woro Kurais ri ai tano gisi tiki do nui kupwa'aini handau hima tape ri ratorowa ari hinga galokoni ri hima tape minde na ha hingambwa ako na ha nu sirakondau. Ka sumbu hinga ti nunu ri wosikondau ti, kale mwa'ambwe hinga tinda ete ri toroni ri tako ki ri owekondau kwambu rihi tiki nunu ri wosikondau.

4

Sembe funda na ha sa wu owesini wu eripendani inaka kipe na ha tumbwa sa wu hambwanda

¹ O keke ani okokonandau ai hiparakambwe le, kunu do kunu a sawenda hinga nui Apukolaka na ha ki kwambu na ha ki ya ma ku eti. Ani kunu na ha keke a wondani kunu ni ani eripendau. Kunu ai hima tene omwesika hinga ku dau.

² Woro nini Yuwotiya ga, nini Sindiki ga, ma ki mendi: Kini Apukolaka ni ki hambwasini sembe funda na ha ma ki owe.

³ Woro mini ani ga tau funda si randau hima, woro mini a sawenda, mini kapi humwe fisi ma fini okulanda. Fini ani ga funda fi etisini Gotri mwanji kipe tini nu bwandaro humwe. E, Kulemen ga ele biya tau funda nu randaro himache le okwe fini ga Gotri tau ti funda nu randaro. Woro hi wuhi ti himamwale tinga dau chengi tiki kaisiwani ya dau.

⁴ Kunu gisi gisi Apukolaka ni ku hambwani ma ku eripenda. Ani ai a sawenda. Ma ku eripenda to.

⁵ Wondawa ele hima hinga ya sa kunu hambwanda, kunu hima leni usari naha ku bwandau hima tiya. Apukolaka tano gisi ti bakitai tapiro.

⁶ Kunu apa inaka walefo hambwanda kei. Mina. E, mwa'ambwe fwele ku okokonawa, o ku okokonandau mwa'ambwe ti keke Gotri ni ma uchahambwa. Kunu rini ni ma rini ku uchahambwandani ma rini ku wese'anda.

⁷ Wondawa Gotri sembe wahapi sumbu tito Kurais Jisas ki kui sembe tinga kui inaka tinga apa kunu aulin i dano. Gotri nunu ri handau sembe wahapi sumbu oti hima le wui hambwa ki handau sembe wahapi sumbu ni funda dikisindau.

⁸ Ai hiparakambwe le, ani mwanji fonga kunu ani ai a sawekondau. Kunu kale sumbu hinga ni ma ku hambwani kui inaka ki ma ku toron-ambusi: Sumbu mwe naha ti, inaka kipe naha sumbu ti, hima i miyaningisopo ki chikindau sumbu ti, halayanahasini dau sumbu ti, hima le eripendau sumbu ti, hi kipe sawendau sumbu ti, e, sumbu kipe naha nandau sumbu ba fwelenga hi kipe rasainda sumbu ba fwelenga.

⁹ Ele kunu ani ondiyakandiyawani ku tororo sumbu hinga, e, kui miyache riki ku heini kui wasamba tiki ku mendiro sumbu hinga, ele ni gisi gisi ma ete ku sirlinanda. Wondawa sembe wahapi nunu handau Gotri kunu ga o ete ri dakonda.

*Pol Filipai le mwa'ambwe ti rini wu rumbwero
ti keke wunu ni wese'aro*

10 Kunu ani ni hambwandau inaka tini ku ai rasairo. O keke ani Apukolaka ki a dasini kunu ni omwesika ani eripendau. Mwe naха, imbi-humbwa ani keke ete ku hambwandaro, woro o gisi numbo nambwe.

11 Ani mwa'ambwe ani heifu mwanji a bwanda nambwe. Mina. Ani ka hinga ani hambwasindau: Ele sumbu ambwe sumbu ambwe ani ki sukawawa, sa biya sukawawa, ai sembe ti ele sumbu hinga tinda ani eripendau.

12 E, bwarichape hima hinga a da kinawa a dano, e, mwa'ambwe chele hima hinga a sira kinawa a sirano. Ani ahirahi miyafu a sumbu ga icherihapari anda sumbu ga tinda ani hambwasini a dau. Ani mwa'ambwe miyafu toro gisi tinga, mwa'ambwe heifu gisi tinga tinda ani hambwasindau. Woro ani gisi gisi so mapwa ki a dawa bwele sumbu hinga ani ki sukawawa ele sumbu hinga tinda a dikino numbo ani hambwasindau.

13 Kurais tombwa ri ani okulandawani ele sumbu hinga tinda ete ri kwambu tukumbwa a wosino.

14 Woro kunu ani ga funda ku etisini nomo ahi ti ku rani sumbu kipe naха ti ku wosiro.

15 Kunu Filipai pe himiyama hurahama le, kunjenga ka hinga ku hambwandau: Metengei naха Gotri mwanji kipe ti a rasaini a randani Masetoniya ko ti ani hanja'aisini ani iro gisi tiki, sios ba fwewe ani ga funda wu etisini mwa'ambwe ana'okula sumbu wu wosi nambwe. Mina. Kundombwa do sumbu hinga ku ani wosiro.

16 E, Tesalonaika ko tiki a dawani do sumbu hinga numbo fisi ku wosini ku ani okularo.

17 Ani kunu ni mwa'ambwe keke ani uchanda nambwe. Mina. Ani ai okokona ti, o kui sumbu kipe keke ku torokondau wasa ti o ambwe ni ai dikisini omwesika iwa Gotri kipe naha kunu ri okulanda ki.

18 Ani apa ele mwa'ambwe hinga a torowani ani talesindau. Ele mwa'ambwe ani ni ku rumbwero ti Epafirotaitas ni ku hasiwani ri ratoro ti a torohiro. Kale mwa'ambwe ani ni ku rumbwero ti, o angu'omwe fotini ku tusiwani kuwa kipe naha tandau hinga Gotri ni ku haro. Gotri rini ete na angu'omwe hinga tini ri toroni ri eripendau.

19 Gotri ahi ele mwa'ambwe rihi kipe naha hinga Kurais Jisas i mu tiki ri owesini dau ki ku heifundau mwa'ambwe hinga o tinda kunu ri chikikonda.

20 Nui Yapai Gotri ri hi ti ma ete rasaiwa ete nu rasainda. Mwe naha.

Mwanji tipa

21 Ani Kurais Jisas i himiyama hurahama leni o wunu a wese'anda. Kale ani ga dau hiparakambwe le okwe o kunu wu wese'anda.

22 Gotri ni sembe haro himiyama hurahama le tinda ete o kunu wu wese'anda. E, hima fwele king Sisa i aka laka tiki tau randau hima leto kwambu naha ki kunu wu wese'andau.

23 Apukolaka Jisas Kurais ri hima keke wo sumbu ti kui himamwale tinga o ete dakonda.

**Kwanga New Testament
The New Testament in the Kwanga Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Kwanga long Niugini**
copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kwanga

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files
dated 31 Aug 2023

9b9d210f-fdb8-5c15-b5b1-101223ee7f43